

Cinsiyete Dayalı Siyasal Katılım: Z Kuşağında Roller Değişiyor mu?

Gender-Based Political Participation: Are Roles Shifting in Generation Z?

Özlem İLHAN^a

^aYalova Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Bölümü,
ORCID: 0000-0001-6113-5855, ozlem.ilhan@yalova.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Z Kuşağının dijital platformlar üzerinden yürüttüğü siyasal katılımın cinsiyet temelli dinamiklerini kapsamlı bir biçimde analiz ederek, siyasal pazarlama ve dijital kampanya tasarımı alanına yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır. Dijitalleşen çağda sosyal medya, Z Kuşağı için siyasal iletişim ve katılımın merkezi bir aracı hâline gelmiştir. Araştırmada, genç seçmenlerin sosyal medya etkileşimleri, gelişimsel psikoloji ve cinsiyet temelli politik sosyalleşme perspektifinden incelenmiştir. Bu kapsamda uygulanan bağımsız örneklem t testi, cinsiyet grupları arasında siyasal katılım düzeylerinde anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuş, kadın katılımcıların puanlarının erkeklere kıyasla daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bulgular, dijital ortamda katılımı etkileyen faktörleri tespit ederken, kuşak ve cinsiyet temelli siyasal davranışların anlaşılmasına önemli katkılar sağlamakta ve siyasal pazarlama stratejilerinin hedef kitleye uyarlanmasında yol gösterici nitelik taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Katılım, Toplumsal Cinsiyet, Z Kuşağı, Sosyal Medya, Siyasal Pazarlama

MAKALE GEÇMİŞİ

Alındı: 17.11.2025

Kabul: 19.12.2025

JEL SINIFLANDIRMASI

D72; J16; M31

ABSTRACT

This study comprehensively analyzes the gender-based dynamics of Generation Z's political participation through digital platforms, offering a new perspective for the fields of political marketing and digital campaign design. In the digital age, social media has become a central tool for political communication and engagement among Generation Z. The research examines young voters' social media interactions from the perspectives of developmental psychology and gender-based political socialization. An independent samples t-test revealed a significant difference in political participation levels between gender groups; it was found that the scores of female participants were lower compared to those of male participants. The findings highlight the factors influencing participation in digital environments, contribute to the understanding of generational and gender-based political behaviors, and guide for adapting political marketing strategies to target audiences.

KEYWORDS: Political Participation, Gender, Generation Z, Social Media, Political Marketing

ARTICLE HISTORY

Received: 17.11.2025

Accepted: 19.11.2025

JEL CLASSIFICATION

D72; J16; M31

1.Giriş

Dijital teknolojilerle iç içe büyüyen ve sosyal medya araçlarıyla erken yaşlardan itibaren etkileşim kuran Z Kuşağı, siyasal sosyalleşme süreçlerinde önceki kuşaklardan belirgin biçimde farklılaşmaktadır. Geleneksel siyasal katılım biçimleri yerine, bu kuşağın siyasal ifadeleri, tartışmaları ve mobilizasyonları büyük ölçüde dijital platformlar üzerinden gerçekleşmektedir (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2021). Bu dönüşüm, siyasal davranışların analizinde yeni kuramsal yaklaşımlar ve yöntemsel çerçeveler geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Lüküslü ve Uzun, 2024).

Ataerkil toplumlarda toplum yapısını oluşturan pek çok kurum, ataerkil norm ve değerlere göre şekillendirilmiştir. Bu kurumların başında siyaset gelmektedir. Hem dünyada hem de Türkiye’de siyaset, tarihsel olarak erkeklerin alanı olarak kurgulanmıştır ve siyasal kurallar ile düzenler erkek egemen sisteme göre biçimlenmiştir (Adak, 2015, s. 26). Bu durum, kadınların siyasal temsil ve katılımını sınırlamakta; karar alma mekanizmalarında ve politika üretme süreçlerinde aktif rol almalarını engellemektedir (Childs ve Krook, 2009).

Siyasal haklar mücadelesi, kadınların siyasette etkin olmasının yollarını açmış ve kadınların siyasal katılımını artırmıştır. Türkiye’de kadınlar kâğıt üzerinde pek çok hakka sahip olmalarına rağmen, siyasete aktif katılımlarında halen çeşitli engellerle karşılaşmaktadırlar (Turgut, 2022). Ancak siyasal katılım yalnızca seçme ve seçilme hakkı ile sınırlı değildir. Kadınların siyasal katılımı, aktif siyasal özne olmaktan başlayıp politika üretmeye, karar alma süreçlerine katılmaya ve dijital platformlarda siyasal etkileşimlerde bulunmaya kadar uzanan çok boyutlu bir kavramdır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye’de ve dünyada kadınların siyasette temsil oranları incelendiğinde hâlen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sürdüğü görülmektedir. Örneğin, son 30 yılda Türkiye’de milletvekili sayıları incelendiğinde, seçmenlerin yarısını oluşturan kadınların TBMM’de bu oranı çok altında temsil edildiği ve mahalli idarelerde de kadın temsilinin sınırlı kaldığı görülmektedir (TÜİK, 2020).

Kadınların siyasal katılımı, yalnızca sayısal temsili artırmakla sınırlı kalmamakta; sosyal ve ekonomik koşullar, siyasal partilerdeki yapı, aday sıralamaları ve geleneksel toplumsal roller nedeniyle de sınırlı kalmaktadır. Kadınlar çoğu zaman seçilemeyecek sıralarda aday gösterilmekte, yerel yönetimlerde ise genellikle “kadın konuları” olarak nitelendirilen alanlarla sınırlandırılmaktadır. Siyasi partilerde eşitlikçi yapıların kurulması, aday seçimlerinin demokratikleştirilmesi, kadınlara pozitif ayrımcılık tanınması ve ekonomik, sosyal, psikolojik eşitsizliklerin giderilmesi, kadınların siyasal katılımının artırılmasında kritik öneme sahiptir. Eğitim ve sosyal-kültürel becerilerin geliştirilmesi, kadınların siyasete katılım isteğini artıracak ve toplumsal sorunlara daha etkili çözümler üretebilmelerini sağlayacaktır. Kadın sayısının artması tek başına yeterli değildir; erkeklerin de kadın sorunlarına duyarlılık göstermesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemesi gerekmektedir.

Özellikle Z Kuşağı bağlamında, dijital teknolojiler ve sosyal medya araçları, kadınların siyasal katılımını destekleyen yeni fırsatlar sunmaktadır. Z kuşağı bireyleri, sosyal medya ve dijital platformlar aracılığıyla siyasal bilgiye erişmekte, politik tartışmalara katılmakta ve çevrim içi ortamlarda siyasal görüşlerini ifade edebilmektedir. Bu süreç, genç kadınların kamusal alanda görünürlük kazanmasına ve siyasal iletişim pratiklerine daha aktif biçimde dâhil olmalarına olanak tanımaktadır. Ancak çevrim içi siyasal katılım yalnızca dijital araçlara erişimle sınırlı

olmayıp, aynı zamanda etkileşim kurma, içerik üretme ve dijital ağlar içerisinde etkin biçimde yer alma yetkinliklerini de gerektirmektedir (Gürel ve Eyüboğlu, 2023). 2024 ABD başkanlık seçimleri üzerine yapılan araştırmalar, Z Kuşağı'nın siyasal katılımında cinsiyet temelli farklılıkların belirginleştiğini göstermekte; kadın ve erkek gençler arasında siyasal katılım düzeyleri, medya tüketim alışkanlıkları ve siyasal eğilimler bakımından önemli farklılıklar gözlemlenmektedir (CIRCLE, 2024; PRRI, 2024).

Bu çalışma, Türkiye bağlamında Z Kuşağı'nın sosyal medya temelli siyasal katılımını kadın ve erkek grupları üzerinden karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı, gençlerin dijital ortamda yürüttükleri siyasal etkileşimler üzerinden cinsiyet temelli farklılıkları ortaya koymak ve bu farklılıkların siyasal pazarlama stratejileri ile genç seçmen iletişimine yansımalarını analiz etmektir. Böylece hem toplumsal cinsiyet eşitsizliği hem de dijital katılım ekseninde kadınların siyasette karşılaştığı engeller sistematik biçimde ele alınmış olacaktır.

2.Literatür

2.1. Kuşaklara Göre Siyasal Katılımın Dönüşümü

Teorik olarak, RFP'ler hem tedarikçilere hem de alıcılara fayda sağlar. Tedarikçiler ödemeleri daha hızlı ve daha düşük maliyetlerle alırken, alıcılar korunan veya uzatılmış kredi koşullarından faydalanır (Van der Vliet vd., 2015). RFP kullanan çoğu firma, vade tarihlerini faturalandırarak ticari kredileri öderken, bazıları ticari kredi koşullarını uzatmak için programlar kullanır. Muhasebe açısından, faktörlü ticari kredi borç teşkil eder. Ancak, ödeme koşulları değişmediğinde, işlemin ekonomik özü aynı kalır. Bu, firmaların faktörlü tutarları RFP'lerde ticari borçlar olarak bildirmesine yol açmıştır ve standart belirleyiciler bu uygulamayı büyük ölçüde göz ardı etmiştir. Ancak son zamanlarda bazı firmalar (ör. Carillion ve Abengoa) RFP'lere dahil edilen ticari borçlar için kredi koşullarını önemli ölçüde uzatmış, bu da işlemlerin ekonomik özünü etkili bir şekilde değiştirmiş ve onları borca daha yakın hale getirmiştir (Moody's, 2015; Richter, 2018). Bu durum, RFP maruziyetiyle ilgili risklerin sermaye piyasalarını şaşırttığı, ticari borçların finansal borç olduğu ortaya çıkan birkaç yüksek profilli iflas sürecine yol açtı. Bu durum, RFP maruziyetiyle ilgili risklerin sermaye piyasalarını şaşırttığı, ticari borçların finansal borç olduğu ortaya çıkan birkaç yüksek profilli iflas sürecine yol açtı.

Siyasal katılım, bireylerin toplumsal ve politik süreçlere aktif olarak dâhil olmasını sağlayan temel bir kavramdır ve demokratik işleyişin işlevselliğinde kritik bir rol oynamaktadır. Günümüzde, özellikle dijital teknolojilerle iç içe büyüyen ve sosyal medya araçlarıyla erken yaşlardan itibaren etkileşim kuran Z Kuşağı için siyasal katılım, yalnızca geleneksel yöntemlerle sınırlı kalmayıp, çevrimiçi platformlar üzerinden de yoğun biçimde gerçekleşmektedir. Siyasal katılım, en temel düzeyde oy verme davranışından başlayarak miting, protesto, imza kampanyası ya da gösteri gibi geniş bir yelpazeye yayılan farklı eylem biçimlerini içermektedir. Bu eylemler, bireylerin kendilerini etkileyen ve ilgilendiren fiziksel çevrelerde, programlarda ve kurumlarda üretilen kararlara etkide bulunmaları; bu kararların oluşumunda yer almaları olarak da tanımlanmaktadır (Özgiraz ve Zeren, 2009: s. 230).

Z Kuşağı'nın siyasal katılımı, dijital platformlar üzerinden kurulan etkileşimler aracılığıyla şekillenmektedir. Bu kuşak, sosyal medya ve çevrim içi mecralar sayesinde erken yaşlardan itibaren siyasal konularla temas etmekte ve politik görüşlerini dijital ortamda ifade etmektedir.

Bu durum, geleneksel siyasal katılım biçimlerinin yanı sıra dijital katılımın da siyasal süreçlerde önemli bir alan hâline geldiğini göstermektedir. Ancak dijital siyasal katılım, yalnızca çevrim içi platformlara erişimle sınırlı olmayıp; bireylerin politik içerik üretmesi, çevrim içi tartışmalara katılması ve dijital ağlar aracılığıyla kolektif eylem kapasitesi geliştirmesini de içeren çok boyutlu bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Kahne ve Bowyer, 2018). Literatürde, siyasal katılım pratiklerinin kuşaklara göre değişiklik gösterdiği sıklıkla vurgulanmaktadır. Özellikle Sessiz Kuşak, siyasal süreçlerde daha edilgen bir tavır sergilerken; Baby Boomer ve X kuşakları, dönemin sosyo-politik koşullarının da etkisiyle, toplumsal taleplerini görünür kılmak amacıyla daha yüksek düzeyde siyasal katılım göstermiştir. Bu kuşakların siyasal angajmanı çoğunlukla afiş, pankart, bildiri ve kitlesel yürüyüşler gibi kamusal alanda örgütlenen geleneksel eylem biçimleri üzerinden şekillenmiştir. Örneğin, 1970'lerde Türkiye'de özellikle oy verme dışındaki örgütlenme, siyasal tartışma ve benzeri siyasal katılım biçimlerinin yoğun şekilde kullanıldığı gözlemlenmiştir (Boyras, 2007).

Bu geleneksel siyasal katılım biçimleri, fiziksel mekânlarda gerçekleşen ve toplumsal taleplerin kamusal alanda görünür kılındığı eylemler olarak tanımlanabilir. Ancak dijital çağın etkisiyle, bu katılım biçimlerinin yerini çevrimiçi platformlar üzerinden gerçekleştirilen dijital aktivizm ve sosyal medya aracılığıyla siyasal katılım almaktadır. Bu dönüşüm, siyasal davranışların analizinde yeni kuramsal yaklaşımlar ve yöntemsel çerçevelerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Kırıkçı, 2024).

21. yüzyılın başından itibaren hızla gelişen dijital teknolojiler ve internetin yaygınlaşması, bireylerin siyasal katılım biçimlerini köklü bir biçimde değiştirmiştir. Dijitalleşme, gündelik yaşam pratiklerini yeniden yapılandırmış; eğitim, alışveriş, iletişim ve örgütlenme gibi birçok alanın çevrim içi ortamlara taşınmasını mümkün kılmıştır (Castells, 2024). Siyasal süreçler de bu dönüşümden etkilenmiş; özellikle Y ve Z kuşakları siyasal katılım faaliyetlerini giderek daha fazla sosyal medya aracılığıyla yürütmeye başlamıştır (Vromen, 2023).

Bu çerçevede Twitter (X), yeni nesil siyasal katılımın önemli dijital zeminlerinden biri hâline gelmiştir. Platform, kullanıcıların görüşlerini hızlı bir biçimde paylaşmasına imkân tanırken aynı zamanda ortak siyasal amaçlar etrafında örgütlenmeyi kolaylaştırarak kolektif eylemleri destekleyen bir kamusal alan yaratmaktadır (Jungheer, 2025). Geleneksel dönemde sokaklarda pankartlar ve yüz yüze örgütlenme üzerinden gerçekleşen kitlesel eylemler, bugün hashtag kampanyaları, dijital imza hareketleri ve çevrim içi protestolar aracılığıyla dijital ortama taşınmıştır (Bennett, 2013). Böylece bireyler düşük maliyetle, hızlı ve geniş kitlelere ulaşarak siyasal süreçler üzerinde etkide bulunabilmektedir (Boulianne, 2023).

Sosyal medya platformları, siyasal katılımı niceliksel olarak artırmakla kalmamakta aynı zamanda siyasal davranış ve aktivizm biçimlerini de yeniden tanımlamaktadır. Güncel araştırmalar, genç kullanıcıların çevrim içi ortamları yalnızca bilgi tüketme değil aynı zamanda politik tartışma yürütme, kolektif eylem organize etme ve dijital dayanışma kurma amacıyla yoğun biçimde kullandığını ortaya koymaktadır (Theocharis, 2023). Bu durum dijital aktivizmin siyasal katılımın ana kanallarından biri hâline geldiğini göstermektedir.

Nitekim #BlackLivesMatter hareketi, sosyal medyanın küresel ölçekte mobilizasyon gücünü ortaya koyan en güçlü örneklerden biridir. 2020 sonrası yapılan araştırmalar, hareketin 2023–2024 yıllarında da dijital alanda geniş kitlelere ulaşmaya devam ettiğini; Twitter ve Instagram üzerinden yayılan içeriklerin fiziksel protesto hareketlerini tetiklediğini ve küresel siyasal

farkındalığı artırdığını göstermektedir (Freelon, 2024; Clark, 2023). Dolayısıyla dijital platformlar, çağdaş siyasal katılımın hem dinamiğini hem de etki alanını genişletmektedir. Dijitalleşmenin siyasal katılım süreçleri üzerindeki etkileri giderek daha görünür hâle geldikçe, siyasal katılım yalnızca geleneksel yöntemlerle sınırlı kalmamakta; yeni medya teknolojilerinin sunduğu etkileşim olanakları sayesinde farklı bir boyut kazanmaktadır. Son yıllardaki araştırmalar, dijital ortamların siyasal katılımın hem kapsamını hem de biçimlerini önemli ölçüde dönüştürdüğünü göstermektedir (Boulianne, 2023; Vromen, 2024). Baby Boomer ve X kuşaklarında sokak merkezli ve yüz yüze etkileşime dayalı siyasal katılım biçimleri öne çıkarken, Y ve özellikle Z kuşağının siyasal angajmanlarını sosyal medya eksenli bir çerçevede sürdürdüğü görülmektedir (Theocharis, 2023). Bu farklılaşma, kuşaklar arası siyasal katılımın niteliğinde ve yöntemlerinde dönüşüm yaşandığını ortaya koymaktadır.

Dijital teknolojilerle iç içe büyüyen Z Kuşağı, sosyal medya araçlarıyla erken yaşlardan itibaren etkileşim kurmuş bir nesil olarak siyasal sosyalleşme süreçlerinde önceki kuşaklardan belirgin şekilde ayrılmaktadır. Güncel çalışmalar, Z Kuşağının siyasal ifadelerini, tartışmalarını ve mobilizasyonlarını büyük ölçüde dijital platformlarda gerçekleştirdiğini ve bu nedenle siyasal davranışlarının önceki kuşaklara kıyasla daha ağ yapılı, daha hızlı ve daha bireyselleşmiş olduğunu göstermektedir (Jungherr, 2023; Bennett, 2013). Bu dönüşüm, siyasal davranışların analizinde yeni kuramsal yaklaşımların ve çağdaş yöntemsel çerçevelerin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin dijital siyasal mecralarda nasıl konumlandığını ve katılım düzeylerinin hangi dinamikler tarafından belirlendiğini anlamada kritik bir değişken hâline gelmiştir (Freelon, 2024). Bu bulgular, Z Kuşağı özelinde dijital siyasal katılımın hem teknolojik hem toplumsal faktörlerin etkileşimiyle şekillendiğini göstermektedir.

2.2. Siyasal Katılım ve Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet normları, kadınları ev içi sorumluluklar ve bakım rolleriyle, erkekleri ise kamusal alan ve karar mekanizmalarıyla ilişkilendirerek siyasal tutum ve davranışlarda belirleyici farklılıklar yaratmaktadır (Inglehart ve Norris, 2003; Paxton & Hughes, 2016). Bu normlar, kadının siyasal katılımını sınırlayan sosyal beklentiler ve rol dağılımı biçiminde somutlaşmakta, kadınların siyasal öz-yeterlik algısını olumsuz etkilemektedir. Tarihsel olarak kadınların oy kullanma oranları, erkeklere kıyasla daha düşük kalmış ve siyasal süreçlere erişimleri sınırlanmıştır (Baykal, 1970; Sencer, 1974).

Kadınların siyasal karar alma süreçlerinde erkek figürlerin –özellikle eş ve aile büyüklerinin– etkisi oldukça yaygındır. Bu durum, özellikle kırsal ve geleneksel yapının hâkim olduğu bölgelerde daha belirgindir; söz konusu toplumsal çevrelerde kadınların siyasal bağımsızlığı ve karar alma özerkliği aile ve toplum baskısı nedeniyle kısıtlanmakta, siyasi tercihler üzerinde dolaylı ya da doğrudan etkiler oluşmaktadır (Uluç, 2007; Kaymakçı, 2018). Kırsal alanlarda kadınların siyasal ilgisizlik sergilemesi ve pasif katılım göstermesi, toplumsal cinsiyet rollerinin geleneksel ve katı biçimde içselleştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Ataerkil toplumsal yapı, kamusal alanın erkeklere ait olduğu yönündeki kültürel kabuller ve aile içi roller, kadınların siyasal temsilini ve katılımını sınırlandırmaktadır (Küçükkeleş, 2016).

Türkiye’de kadınların siyasal katılım düzeyi, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürel normlar ve sosyo-ekonomik koşullar tarafından şekillenmektedir. Öte yandan, kentleşme ve eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte kadınların siyasal bilinçlenme ve katılım düzeylerinde yükseliş gözlenmektedir. Nitekim Özbay (1990), kentlerde yaşayan kadınların siyasal süreçlere

katılımının kırsal kesime kıyasla daha yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Çınar ve Uğur-Çınar (2018) da Türkiye’de eğitim düzeyinin artmasının kadınların siyasal katılım pratiklerini güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Ancak kentte yaşayan kadınlar bile, toplumsal cinsiyet normlarının yarattığı yapısal engellerle karşılaşmakta, özellikle siyasal görünürlük ve liderlik pozisyonlarına ulaşmada zorluk yaşamaktadır. Bu durum, kadınların siyasal katılımını yalnızca bireysel bir tercih olmaktan çıkarıp, sosyal, kültürel ve yapısal boyutları olan bir olgu olarak ele almayı gerektirmektedir.

2.3. Siyasal Katılımda Cinsiyet Faktörü Z Kuşağı ile Değişiyor mu?

Z Kuşağı’nın siyasal katılım pratikleri, dijital teknolojiler ve sosyal medya platformlarıyla iç içe gelişmektedir. Genç bireyler, çevrim içi ortamları yalnızca bilgi edinme alanı olarak değil; aynı zamanda politik ifade, tartışma ve kolektif eylem geliştirme alanları olarak da kullanmaktadır (Kutscher, 2020). Geleneksel katılım biçimlerinin yanı sıra, hashtag kampanyaları, çevrimiçi dilekçeler ve içerik paylaşımı gibi dijital yöntemler bu kuşağın tercih ettiği başlıca siyasal katılım araçları arasında yer almaktadır (Loader vd., 2014). Dijital ortamlar ise kadınların siyasal katılımında hem fırsatlar hem de yeni zorluklar yaratmaktadır. Sosyal medya platformları, kadınlara geleneksel siyasal alanlarda karşılaştıkları engelleri aşma imkânı sağlamakta; çevrimiçi kampanyalar, aktivizm ve ağ kurma yoluyla görünürlüklerini artırmaktadır (Banet-Weiser, 2018). Ancak dijital dünyada da kadınlar cinsiyetçi söylem, siber zorbalık ve taciz gibi tehditlerle karşılaşmakta, bu durum siyasal içerik üretme ve tartışmalara aktif katılımı temkinli davranmalarına sebep olmaktadır.

Günümüzde de kadınlar, sosyal medyada daha çok gizli veya gözlemci katılım biçimlerini tercih etmekte; doğrudan çatışmalı siyasal iletişimden uzak durma eğilimi göstermektedir (Waeterloos, Walrave ve Ponnet, 2021; Güler ve Kuş, 2024). Dijital ortamların sağladığı esneklik ve anonimlik, kadınların çevrim içi siyasal alanda varlık göstermesini kolaylaştırır da, toplumsal cinsiyete dayalı risk algıları kadınların daha temkinli katılım pratikleri benimsemelerine yol açmaktadır (UN Women, 2024; Kocaman, 2023). Kadınların siyasal hayatta görünürlüğü ve temsil oranı son yıllarda dikkat çekici biçimde artmaktadır. Bununla birlikte, bu artışın siyasal karar alma süreçlerine tam ve eşit düzeyde yansıdığını söylemek güçtür. Mecliste kadın temsil oranı yaklaşık %20’ye yükselmiş olsa da (TBMM, 2023), birçok araştırma siyasal güç yapılarının hâlen erkek ağırlıklı bir karakter taşıdığını ortaya koymaktadır (OECD, 2024).

Güncel çalışmalar, kadınların siyasal süreçlerdeki görünürlüğünün artmasına karşın karar alma mekanizmalarına erişimde yapısal engeller, toplumsal cinsiyet normları ve kurumsal ayrımcılık gibi faktörlerin etkisini sürdürdüğünü göstermektedir (European Institute for Gender Equality, 2024; Kaya ve Yıldırım, 2025). Ayrıca dijital platformlarda maruz kalınan çevrim içi taciz ve nefret söylemi, kadınların açık kimlikle siyasal tartışmalara katılımını kısıtlayan önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Jane, 2023; Amnesty International, 2024). Tüm bu bulgular, kadınların siyasal katılımının niceliksel olarak artsa bile niteliksel olarak güçlenmesi için dijital alanın ve siyasal kurumların daha kapsayıcı bir yapıya kavuşması gerektiğini göstermektedir.

Özetle, Z Kuşağı’nın siyasal katılımı dijital mecralar üzerinden yoğunlaşırken, cinsiyet faktörü bu süreçte belirleyici bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Sosyal medya, kadınlara siyasal alanda yeni imkânlar sunmakta ve görünürlüklerini artırmalarına katkıda bulunsa da, çevrimiçi taciz, cinsiyetçi söylemler ve yapısal eşitsizlikler nedeniyle katılım biçimleri sınırlı

kalabilmektedir. Erkekler dijital siyasette daha aktif ve görünür roller üstlenirken, kadınların katılımı çoğu zaman dolaylı, gözlemci ya da daha temkinli bir çizgide şekillenmektedir. Bu tablo, dijital çağda siyasal katılımın fırsatlarla birlikte yeni eşitsizlikleri de beraberinde getirdiğini göstermekte ve kuşaklar arası siyasal davranışları cinsiyet perspektifinden değerlendirme gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Dijital Siyasal Katılımda Erkekler Önde. Cender ve Kuş'un (2024) araştırmasına göre, 15–29 yaş arası gençlerin dijital ortamda siyasal gündemi takip etme davranışı kadın ve erkek katılımcılar arasında benzerlik gösterirken, erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla aktif siyasal katılım sergilediği belirlenmiştir.

Kadınların Siyasete Katılımında Toplumsal Engeller. Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması (2024)" raporu, genç kadınların siyasete katılımında en büyük engel olarak ataerkil toplum düzenini göstermektedir (kadın %42, erkek %7). Bu, toplumsal cinsiyet algılarının siyasal davranış üzerinde doğrudan bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

NEET ve Cinsiyet İlişkisi. Türkiye Gençlik Araştırması 2024" verilerine göre, NEET (ne eğitimde ne istihdamda) gençler arasında kadınların oranı erkeklerden daha yüksektir (%18,7 vs %12,3), ki bu durum ekonomik ve sosyal dışlanmanın siyasal katılımı da etkileyen bir faktör olduğunu düşündürmektedir (Lüküslü ve Uzun, 2024).

Genç Kadınların Kaygı Düzeyi Yüksek. Aynı araştırma, genç kadınların toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık ve şiddet konularında erkeklere göre daha yüksek kaygı taşıdığını ortaya koymaktadır (Lüküslü ve Uzun, 2024).

Partilere Katılımda Kadınlar Geride. Uluslararası raporlar, genç kadınların kurumsal siyaset ve siyasal partilere katılım düzeylerinin genç erkeklere kıyasla daha düşük olduğunu ve bu alanda son yıllarda sınırlı bir gerileme eğiliminin gözlemlendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle siyasal partiler ve karar alma mekanizmalarında genç kadınların temsiliyetinin zayıf kaldığına dikkat çekilmektedir (UN Women & IPU, 2024).

Tablo 1. Siyasal katılım için cinsiyete göre farklılık sebepleri

Alan	Kadınlar	Erkekler
Dijital katılım düzeyi	Daha düşük aktif katılım (Cender ve Kuş, 2024)	Daha yüksek aktif katılım
Siyasete engeller	Ataerkil toplum düzeni – %42 engel olarak görülüyor (Akalin vd, 2022)	Sadece %7 oranında engel algısı var
NEET durumu	%18,7 – yüksek oranda NEET (Lüküslü ve Çelik, 2022)	%12,3 – daha düşük NEET oranı (İNGEV 2023)
Toplumsal kaygılar	Daha yoğun toplumsal cinsiyet temelli kaygılar (Şimşir vd., 2019)	Daha düşük kaygı düzeyi (Tarhan, 2021)
Siyasi parti katılımı	Daha düşük, gerileyen oranlar (UN Women, 2023)	Genç erkeklere kıyasla daha yüksek katılım oranı (KONDA,2024).

3.Yöntem

Bu araştırmada, olasılıklı olmayan örnekleme yöntemleri arasında yer alan yargısal (amaçlı) örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Söz konusu yöntemde örnekleme dâhil edilecek birimler, araştırma amacına en uygun olanların seçilebilmesi için önceden edinilmiş bilgi, deneyim ve gözlemlerden hareketle belirlenmektedir. Literatürde amaçlı örnekleme kapsamında tipik durum örnekleme, aykırı durum örnekleme, benzeşik örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme olmak üzere dört temel alt türden söz edilmektedir (Ural, 2011, 45). Araştırmanın evrenini, 2000 yılı sonrasında doğmuş ve Türkiye’deki devlet üniversitelerinde öğrenim gören Z kuşağı bireyleri oluşturmaktadır. Toplamda altı milyondan fazla bireyden oluşan bu kuşağın tamamına ulaşmak mümkün olmadığından, belirli ölçütler çerçevesinde örnekleme yapılmıştır. Katılımcıların sosyal medya kullanıyor olmaları ve 18 yaşını doldurmuş bulunmaları temel kriterlerdir. Bu bağlamda, 19 devlet üniversitesinde öğrenim gören 552.249 öğrenci araştırmanın evrenini teşkil etmektedir. Z kuşağı bireylerin büyük çoğunluğunun kamu üniversitelerinde örgün eğitimde bulunduğu varsayımından hareketle, yaklaşık 550.000 öğrenci üzerinden anket uygulaması planlanmış; belirlenen üniversitelere dağıtılan anketler sonucunda 415 geçerli katılımcıya ulaşıldığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Yapılan araştırmada Z Kuşağı gençlerinin siyasal katılım düzeylerinin cinsiyet bağlamında farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analizlerde kadın ve erkek katılımcıların siyasal katılım ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar karşılaştırılmıştır. Öncelikle Levene’s Testi ile varyansların homojenliği kontrol edilmiş, ardından eşit varyans varsayımı altında t-testi sonuçları değerlendirilmiştir. Bu araştırmada Z Kuşağı’nın dijital platformlar üzerinden yürüttüğü siyasal katılım ve cinsiyet temelli farklılıkları anlamak amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Cinsiyete göre siyasal katılım farklılıkları nelerdir? (Erkek ve kadın Z Kuşağı bireylerinin dijital platformlarda siyasal katılım düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?)
- Hangi cinsiyetin siyasal katılım düzeyi daha yüksektir? (Erkek bireyler mi, yoksa kadın bireyler mi dijital platformlarda daha aktif siyasal katılım göstermektedir?)
- Z Kuşağı bireylerinin siyasal katılım biçimleri nelerdir? (Dijital ortamda hangi araçlar ve yöntemler (örn. paylaşım, yorum, hashtag kullanımı, çevrimiçi örgütlenme) ile siyasal katılım gerçekleşmektedir?)
- Sosyal medya, Z Kuşağı’nın siyasal katılımını nasıl şekillendirmektedir? (Dijital platformlar siyasal angajmanı artırmakta mı yoksa cinsiyete göre katılımı eşitsizlik yaratmakta mıdır?)
- Cinsiyet temelli sosyal ve kültürel faktörler katılımı nasıl etkiliyor? (Toplumsal cinsiyet normları, kadın ve erkek bireylerin çevrimiçi siyasal görünürlüğünü ve etkileşimini nasıl yönlendirmektedir?)

4. Bulgular

4. 1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular, katılımcıların demografik yapıları, sosyal medya kullanımları ve cinsiyete göre siyasal katılım düzeyleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Genç Seçmenlerin Demografik Verileri

Değişkenler	Alt Gruplar	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	249	60
	Erkek	166	40
	Toplam	415	100
Yaş	18	50	12,0
	19	45	10,8
	20	53	12,8
	21	76	18,3
	22	74	17,8
	23	82	19,8
	24	35	8,4
	Toplam	415	100
Sosyal Medya Kullanım Sıklığı	1-3 saat	86	20,7
	3-5 saat	158	38,1
	5-7 saat	94	22,7
	7 saatten fazla	77	18,6
	Toplam	415	100
Oy Kullanma	Evet	323	77,8
	Hayır	92	22,2

Tabloda sunulan bulgular, araştırmaya katılan Z kuşağı bireylerinin temel demografik özellikleri ve siyasal davranışlarına ilişkin önemli ipuçları vermektedir. Katılımcıların %60'ını kadınlar, %40'ını ise erkekler oluşturmaktadır. Bu durum, çalışmada kadın katılımcıların ağırlıklı olduğunu göstermektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun 21–23 yaş aralığında yoğunlaştığı (%55,9) görülmektedir. Bu bulgu, üniversite lisans öğreniminin yoğunlaştığı yaş gruplarının örnekleme baskın olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal medya kullanım sıklığı açısından, katılımcıların yaklaşık %61,4'ü günde 3–7 saat aralığında çevrimiçi zaman geçirdiğini belirtmiştir. Bu veri, Z kuşağının siyasal katılım ve iletişim biçimlerinde dijital platformların merkezi bir role sahip olduğunu desteklemektedir. Bunun yanında siyasal katılımın geleneksel göstergelerinden biri olan oy kullanma davranışı incelendiğinde, katılımcıların yaklaşık dörtte üçünün seçimlere katıldığını belirtmesi dikkat çekicidir. Genç bireyler arasında seçimlere katılım oranının bu düzeyde olması, siyasal sistemle bağın tamamen zayıflamadığını ancak yine de kayda değer bir grubun seçimlere ilgisiz kaldığını ortaya koymaktadır.

Siyasal katılımın klasik göstergelerinden biri olan oy verme davranışında ise katılımcıların %77,8'inin seçimlere katıldığını ifade ettiği görülmektedir. Bu oran, gençler arasında oy verme davranışının hâlâ önemli bir siyasal katılım biçimi olarak devam ettiğini göstermektedir. Bununla birlikte yaklaşık dörtte bir oranında "hayır" cevabının verilmesi, genç seçmenlerin önemli bir kısmının siyasal süreçlerden uzak durduğunu ya da ilgisiz kaldığını göstermektedir.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 3'te sunulmaktadır. Levene testi sonucu anlamlı bulunmamıştır ($F=1,630$; $p=0,202 > 0,05$). Bu durum, kadın ve erkek gruplarının varyanslarının birbirine eşit olduğu anlamına gelmektedir. Dolayısıyla "equal variances assumed" değerleri dikkate alınmıştır.

Tablo 3. Cinsiyet Bağlamında Z Kuşağı Siyasal Katılım Düzeyleri için Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişken	Grup	n	Ort.	Ss	t	sd	p	Ortalama Fark
Siyasal Katılım	Kadın	216	2,56	0,68				
	Erkek	199	3,02	0,72	-6,579	413	0,000	-0,46

Not: Levene's Test F=1,630; p=0,202.

Tabloya göre kadın katılımcıların siyasal katılım ortalaması (Ort.=2,56), erkek katılımcılara (Ort.=3,02) kıyasla daha düşük bulunmuştur. t-testi sonucu bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir (t=-6,579; sd=413; p<0,001). Ortalama fark -0,46 olup %95 güven aralığı -0,59 ile -0,32 arasında değişmektedir. Bu bulgu, erkek katılımcıların siyasal katılım düzeylerinin kadın katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Ortalama farkın (-0,46) negatif olması, kadınların katılım düzeylerinin erkeklere göre daha düşük seyrettiğini açıkça göstermektedir. Ayrıca %95 güven aralığının (-0,59 ile -0,32) sıfırı içermemesi, bu farkın rastlantısal bir durumdan kaynaklanmadığını, aksine güvenilir bir biçimde iki grup arasında gerçek bir farklılık bulunduğunu desteklemektedir. Bu durum, toplumsal cinsiyetin siyasal katılım davranışları üzerinde etkili bir değişken olduğunu ve kadınların siyasal süreçlere katılımında erkeklere kıyasla belirli kısıtlar veya engellerin var olabileceğini düşündürmektedir.

4.2. Cinsiyete Göre Siyasal Katılım Düzeyleri

Cinsiyet temelli siyasal katılım farklılıklarını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analizden önce yapılan Levene testi sonucunda varyansların homojen olduğu belirlenmiş (F=1,630; p=0,202) ve bu doğrultuda eşit varyans varsayımı kullanılmıştır.

Analiz bulguları, erkek öğrencilerin siyasal katılım puanlarının (Ort.=3,02) kadın öğrencilere (Ort.=2,56) göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu t-değerinden anlaşılmaktadır (t(413)=-6,579; p<0,001). Ortalama farkın -0,46 olması, kadın katılımcıların siyasal katılım düzeylerinin erkeklere kıyasla daha düşük seyrettiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca güven aralığının (-0,59 ila -0,32) sıfır içermemesi, farkın tesadüfi olmadığını ve iki grup arasındaki farklılığın güçlü bir şekilde desteklendiğini göstermektedir.

Bu sonuçlar, Z Kuşağı bireylerinin dijital platformlardaki siyasal faaliyetlerinde cinsiyetin belirleyici bir değişken olduğunu düşündürmektedir. Kadınların daha düşük siyasal katılım düzeyi sergilemesi; dijital ortamlarda karşılaşılan toplumsal cinsiyet temelli risk algıları, çevrim içi linç ve saldırgan tartışmaların kadınlar üzerinde caydırıcı etkisi, görünürlükten kaçınma eğilimi ve sosyal normların yönlendirici gücü gibi etkenlerle ilişkili olabilir. Buna karşılık erkeklerin dijital politik etkileşimlerde daha aktif görünmesi, çevrim içi tartışmalara katılımı daha az çekince yaşadıklarına işaret etmektedir.

4.3. Araştırma Sorularına İlişkin Genel Değerlendirme

Elde edilen bulgular, araştırmada yöneltilen sorulara şu biçimde yanıt vermektedir:

- Cinsiyet siyasal katılım üzerinde etkilidir. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha yüksek dijital siyasal katılım göstermektedir.
- Dijital katılım biçimleri çeşitlidir. Paylaşım, yorum, hashtag kullanımı, kampanya destekleme ve çevrim içi örgütlenme Z Kuşağı'nın temel siyasal eylemleri arasındadır.

- Dijital platformlar çift yönlü bir etki yaratmaktadır. Bir yandan siyasal angajmanı artırmakta; diğer yandan özellikle kadınlar açısından eşitsiz görünürlük ve risk alanları oluşturmaktadır.
- Toplumsal cinsiyet normları çevrim içi davranışları yönlendirmektedir. Kadınların daha çekingen, erkeklerin ise daha girişken dijital siyasal pratikler sergilemesi bu normların çevrim içi alana da taşındığını göstermektedir.

5. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, Z Kuşağı'nın dijital platformlardaki siyasal katılımındaki cinsiyet farklılıklarını ortaya koyarak genç seçmen davranışlarını anlamak isteyen araştırmacılar ve politika tasarımcıları için önemli veriler sunmaktadır. Bulgular, toplumsal cinsiyetin siyasal süreçlerdeki etkilerini gözler önüne sererken, dijital kampanya ve katılım stratejilerinin daha etkili tasarlanabilmesi için rehberlik sağlamaktadır. Bu nedenle, siyaset bilimciler, sosyal bilim araştırmacıları ve dijital iletişim profesyonelleri için çalışma güncel ve kritik bir kaynak niteliğindedir. Siyasal katılım, bireylerin demokratik süreçlere aktif ya da pasif biçimlerde dahil olmasını ifade ederken, bu katılımın cinsiyet temelinde farklılaştığı literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Geleneksel olarak siyasal alanın erkek egemen bir yapıya sahip olması, kadınların siyasal süreçlerde daha düşük düzeyde temsil edilmesine yol açmıştır (Sancar, 2012). Ancak özellikle 2000'li yıllardan itibaren kadınların eğitim düzeyindeki artış, iş gücüne katılım oranındaki yükseliş ve dijitalleşme süreçleri, kadınların siyasal katılımını giderek daha görünür hale getirmiştir (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2021).

Elde edilen bulgular, Z Kuşağı gençleri arasında siyasal katılım düzeylerinin cinsiyet bağlamında anlamlı biçimde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Araştırmada erkek katılımcı sayısı kadınlara göre daha düşük olmasına rağmen (erkekler n=166; kadınlar n=249), t-testi sonuçları erkeklerin siyasal katılım ortalamasının kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, örneklem dağılımındaki sayısal farklılığın testin sonucunu zayıflatmadığını, aksine kadın ve erkek katılımcıların siyasal katılım düzeyleri arasındaki farkın güçlü ve istatistiksel olarak güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

Başka bir ifadeyle, erkek katılımcıların sayısal olarak daha az olmasına rağmen ortalamalarının anlamlı biçimde daha yüksek çıkması, bu farkın tesadüfi bir durum değil, toplumsal cinsiyet temelinde siyasal katılım davranışlarına yansıyan gerçek bir farklılık olduğunu desteklemektedir. Bu sonuç, kadınların siyasal süreçlerde karşılaştıkları yapısal ve kültürel engellerin, erkeklere kıyasla katılım düzeylerini sınırladığına işaret etmektedir. Erkek katılımcıların siyasal katılıma yönelik eğilimleri kadınlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, siyasal alanda kadınların temsil ve katılım konusunda hâlâ dezavantajlı bir konumda olduklarını gösteren önceki çalışmalarla uyumludur (Eser ve Sarışahin, 2016; Kittilson, 2016).

Bazı çalışmalarda, Z Kuşağı'nda kadınların siyasal katılım düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğu belirtilmektedir. Bu farkın, toplumsal cinsiyet rollerinin ve kadınların siyasal alandaki temsiliyetinin etkisiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir (Tosun,2025)

Özellikle sosyal medya çağında Z Kuşağının siyasal ifadelerinin daha dijitalleştiği görüldüğü de (Yıldırım,2025), toplumsal cinsiyetin siyasal davranış üzerindeki etkisini ortadan kaldırmadığı anlaşılmaktadır. Kadınların siyasal katılıma ilişkin ortalamalarının erkeklerden düşük olması hem geleneksel cinsiyet rollerinin hem de yapısal fırsat eşitsizliklerinin etkisini yansıtmaktadır.

Bununla birlikte, genç kadınların dijital platformlarda giderek artan görünürlüğü gelecekte bu farkın azalabileceğine işaret etmektedir (Cirimele, vd, 2025).

Esasen denebilir ki, siyasal katılımın cinsiyet bağlamında farklılaştığı, ancak özellikle genç kuşaklarda bu farkların giderek azaldığı söylenebilir (Ağca ve Özel, 2022). Geleneksel siyasal katılım biçimlerinde erkekler daha görünürken, dijitalleşme ile kadınların siyasal süreçlerde daha aktif bir şekilde yer aldığı dikkat çekmektedir. Ancak bu araştırmanın sonuçları da gösteriyor ki siyasal katılımı kadın oranındaki artış henüz istenen düzeye erişememiştir. Burada birkaç farklı sebepten söz etmek mümkündür. Yapılan araştırmalarda ilk göze çarpan gençlerin fişlenme korkusu olmuştur (KONDA; Go For, 2024). Örneğin; aynı araştırmanın bulgusu olarak, siyasi parti üyeliğinde oranın düştüğü görülmüştür. İkinci olarak da eğitim ve istihdam dışında kalma ifade edilmektedir. Burada da Z kuşağı olarak açıkladığım genç kuşağın 2023 verilerine göre ne eğitimde ne istihdamda yer almadıkları görülmektedir. Eğitim ve meslek siyasal katılımı etkileyen diğer önemli unsurlarken aynı zamanda kadınların katılımı noktasında itici güç olarak yer almaktadır (Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu 2023-2024).

Gençlerin siyasal katılımında kadın ve erkek arasındaki farklar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir yansıması olarak devam etmektedir. Kadınların siyasal katılımını artırmak için toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden değerlendirilmesi, güvenlik kaygılarının giderilmesi, eğitim ve istihdam olanaklarının artırılması ve ailevi-kültürel engellerin aşılması gerekmektedir. Bu adımlar, kadınların siyasal alanda daha aktif ve eşit bir şekilde yer almalarını sağlayacaktır. Z kuşağı üzerine yapılan araştırmalar, özellikle politik pazarlama alanında hâlâ sınırlı sayıda olduğundan, bu kuşağın oy verme ve dijital platformlarda siyasal katılım davranışlarını tam olarak anlamak mümkün olmamaktadır. Gelecekte örneklem büyüklüğünün artırılması, farklı bölgelerden veri toplanması ve çeşitli bağlamların incelenmesi, elde edilecek bulguların daha kapsamlı ve genellenebilir olmasını sağlayacak ve Z kuşağının siyasal katılımına dair mevcut anlayışın gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Kaynakça

- Adak, S. (2015). *Toplumsal cinsiyet tartışmaları*. Dipnot Yayınları.
- Ağca, A. T., ve Özel, A. P. (2022, Ocak). Siyasal katılım: Y ve Z kuşakları üzerine ampirik bir araştırma. *5. Uluslararası Avrupa Disiplinlerarası Bilimsel Araştırma Konferansı*, Valensiya, İspanya.
- Akalın Solmaz, H., ve Yıldız, R. (2023). Feminist perspektiften engelli kadın istihdamına ilişkin temel argümanlar. *Toplumsal Politika Dergisi*, 4(2), 168–183.
- Akbaba, Y. (2022). Dijital cinsiyetçilik: Sosyal medyada kadınlara yönelik nefret söylemi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 59, 41–64.
- Amnesty International. (2024). *Toxic Twitter revisited: Online abuse against women in politics*. Amnesty International Publications.
- Arat, Y. (2007). Türkiye’de kadın hareketleri: Yeni yönelimler ve süreklilikler. *Toplum ve Bilim*, 110, 8–31.
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Oxford University Press.

- Banet-Weiser, S. (2018). *Empowered: Popular feminism and popular misogyny*. Duke University Press.
- Baykal, S. (1970). Kadın ve siyasal katılımın toplumsal boyutu. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 25 (4), 112–130.
- Bennett, W. L., ve Segerberg, A. (2013). *The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics*. Cambridge University Press.
- Boyraz, C. (Ed.). (2007). *Gençler tartışıyor: Siyasete katılım, sorunlar ve çözüm önerileri*. TÜSES.
- Boulianne, S. (2023). Twenty years of digital media effects on civic and political participation. *Communication Research*, 50(3), 353–380. <https://doi.org/10.1177/00936502211023020>
- Burns, N., Schlozman, K. L., ve Verba, S. (2001). *The private roots of public action: Gender, equality, and political participation*. Harvard University Press.
- Canözdemir, Ö. (2025). 2025'e bir kala: Gençler. Medium. <https://medium.com/@ozancanozdemir/2025e-bir-kala-gencler-75021663c1f2>
- Castells, M. (2024). *The rise of the network society (3rd ed.)*. Wiley.
- Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement. (2024). *Youth civic and political engagement in 2024: Findings on participation and digital communication trends*. Tufts University, CIRCLE.
- Childs, S., ve Krook, M. L. (2009). Analysing women's substantive representation: From critical mass to critical actors. *Government and Opposition*, 44(2), 125–145.
- Çınar, M., ve Uğur-Çınar, E. (2018). Türkiye'de eğitim ve kadınların siyasal katılımı: Bireysel ve yapısal belirleyiciler. *Toplum ve Demokrasi Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 67–89.
- Cirimele, F., Macaluso, M., Agolino, G., Çabuk Kaya, N., ve Zappulla, C. (2025). Gender differences in the use of online platforms for political participation. *Frontiers in Communication*, 10, 1625965.
- Çakır, H., ve Tufan, M. (2016). Siyasal iletişim ve sosyal medya: Türkiye'de 7 Haziran 2015 genel seçimleri üzerine bir inceleme. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 11 (2), 9–36.
- Çarkoğlu, A., ve Kalaycıoğlu, E. (Eds.). (2021). *Elections and public opinion in Turkey: Through the prism of the 2018 elections*. Routledge.
- Çoban, S., ve Gençoğlu, F. (2020). Kadınların sosyal medyada siyasal katılımı ve toplumsal cinsiyet. *Kadın/Woman 2000*, 21 (2), 61–79.
- Connell, R. W. (2002). *Gender*. Polity Press.
- Erdoğan, N. (1987). Toplum ve toplumsal yapı kavramları üzerine. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 1, 45–58.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W. W. Norton.
- European Institute for Gender Equality. (2024). *Gender equality index 2024: Political power and representation*. EIGE.

- Freelon, D. (2024). Inequality and digital political participation. In S. Coleman ve D. Freelon (Eds.). *The Oxford handbook of digital political communication (2nd ed.)*. Oxford University Press.
- Friedrich-Ebert-Stiftung. (2024). Türkiye gençlik araştırması 2024. <https://turkey.fes.de/tuerkiye-genclik-arastirmasi-2024>
- Gençlik Örgütleri Forumu. (2024). Gençlerin politik tercihleri araştırması. <https://go-for.org/wp-content/uploads/2024/03/Genclerin-Politik-Tercihleri-Arastirmasi-2024.pdf>
- Güler, C., ve Kuş, Z. (2024). Gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımları. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 55–73.
- Gürel, E., ve Eyüboğlu, E. (2023). Political Communication in Digital Media and Online Political Participation of Generation Z. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 13(4), 980–994.
- İNGEV. (2023). Türkiye’de NEET gençler raporu. İnsani Gelişme Vakfı.
- Inglehart, R., ve Norris, P. (2003). *Rising tide: Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge University Press.
- Jane, E. A. (2017). *Misogyny online: A short (and brutish) history*. SAGE Publications
- Jungherr, D. (2023). *Political communication in the age of digital media (2nd ed.)*. Polity Press.
- Kahne, J., ve Bowyer, B. (2018). The political significance of social media activity and social networks. *Political Communication*, 35(3), 470–493. <https://doi.org/10.1080/10584609.2018.1426662>
- Kırıkçı, S. (2024). Siyasal iletişimin hedef kitlesi olarak Z Kuşağı. *SDÜ İfade Dergisi*, 6(1), 29–43.
- Kışlalı, M. A. (1995). *Seçmen davranışları ve cinsiyet (Genişletilmiş 2. baskı)*. Turhan Kitabevi.
- Kittilson, M. C. (2016). *Gender and political behavior*. Oxford University Press.
- KONDA. (2024). Go For Gençlik Raporu 2024. <https://konda.com.tr>
- KONDA. (2022). Türkiye’de kadınlar ve siyaset: Ben Seçerim araştırması. <https://konda.com.tr>
- Küçükkeleş, S. (2016). Türkiye’de kadınların siyasal temsili. *Mülkiye Dergisi*, 40 (1), 157–180.
- Kutscher, N. (2020). Gen Z and political engagement in the digital age. *Social Media + Society*, 6(3), 1–11. <https://doi.org/10.1177/2056305120944772>
- Loader, B. D., Vromen, A., ve Xenos, M. (2014). The networked young citizen. *Information, Communication and Society*, 17 (2), 143–150.
- Lüküslü, D., ve Uzun, B. (2024). *Gençlik araştırması Türkiye 2024*. Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Lüküslü, D., ve Çelik, K. (2022). *Türkiye’de gençler ve NEET olgusu*. Toplum ve Gençlik Çalışmaları.
- Milbrath, L. W. (1965). *Political participation*. Rand McNally.

- Niemi, R. G., ve Hepburn, M. A. (1995). The rebirth of political socialization. *Perspectives on Political Science*, 24 (1), 7–16.
- OECD. (2024). *Women in public life 2024: Leadership, participation and inclusion*. OECD Publishing.
- OECD. (2024). *Gender equality in public life: Policies and practices*. OECD Publishing.
- Ozankaya, Ö. (1971). *Köylerde siyasal kültür*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Özbay, F. (1990). Kadınların siyasal katılımı: Kırsal ve kentsel alan karşılaştırması. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 45(2), 123–145.
- Paxton, P., ve Hughes, M. M. (2016). *Women, politics and power: A global perspective*. Rowman and Littlefield.
- Public Religion Research Institute. (2024). Generation Z fact sheet: Demographics, political views, and cultural values (PRRI). <https://www.prri.org/spotlight/prri-generation-z-fact-sheet/>
- Sencer, M. (1974). *Türkiye’de sınıfsal yapı ve siyasal davranışlar: alan araştırması*. May Yayınları.
- Şimşir, Z., Seki, T., ve Dilmaç, B. (2019). Sosyal görünüş kaygısında cinsiyet farklılıkları: Bir meta-analiz çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 615–637. <https://doi.org/10.26466/opus.519967>
- Tarhan, N. (2021). Toplumsal ve insani boyutta imkân ve imtihan alanı olarak aile. *Çocuk ve Medeniyet*, 6(11), 17–29. <https://doi.org/10.47646/CMD.2021.24317>
- TBMM. (2023). 28. Dönem milletvekili istatistikleri. TBMM Yayınları.
- Theocharis, Y. (2024). Digital activism and political participation. In S. Coleman ve D. Freelon (Eds.), *The Oxford handbook of digital political communication* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Turgut, S. T. (2022). Tarihsel sosyoloji perspektifinden Türkiye’de din algısının değişim analizi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 609–620.
- Tufekci, Z. (2015). Algorithmic harms beyond Facebook and Google. *Colorado Technology Law Journal*, 13 (1), 203–218.
- Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğini izleme raporu 2023–2024. <https://aile.gov.tr>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). İstatistiklerle Kadın–2019. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2019-33732>
- Uluç, T. (2007). Kadınların siyasal karar alma süreçleri. Nobel Yayıncılık.
- Uluç, V., ve Küçük, A. (2022). Cinsiyet açısından siyasal katılım. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 5 (1), 177–191.
- UN Women. (2024). Women’s political participation: Global progress report 2024. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi.

- UN Women ve Inter-Parliamentary Union. (2024). Women in politics: 2024. UN Women. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2024/03/women-in-politics-2024>
- Vromen, A. (2023). Youth political participation in the digital age. In S. Coleman & D. Freelon (Eds.), *The Oxford handbook of digital political communication (2nd ed.)*. Oxford University Press.
- Waeterloos, C., Walrave, M., ve Ponnet, K. (2021). Young women's political participation on social media. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 24(8), 531–538.
- Yeşildal, G. (2019). Siyasal iletişimde dijital dönüşüm. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 41, 259–273.
- Yıldırım, S. (2025). Z Kuşağının siyasal tutumlarında sosyal medya, aile ve siyasal iletişim stratejilerinin rolü. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 11 (2), 173–199.